

Baconproduktionen

drøftet med en fodringsspecialist
og tre landmænd.

Det stående samtaleemne blandt landmænd har gennem længere tid været, om det nu var det mest fordelagtige af de to engelske bacon-pristilbud, der blev valgt af vore forhandlere, og den nylig udsendte redegørelse har påny givet diskussionen stof at arbejde med. Som det vil erindres, kunne vi have fået en generel prisforhøjelse for hele baconeksporten til England på 15 pct., men foretrak det andet tilbud, der lød på 12½ pct. forhøjelse for en eksportmængde på 110 000 tons og yderligere 28 pct. forhøjelse for eksporten ud over denne mængde.

Ingen er i dag i stand til at besvare med sikkerhed, hvilket tilbud der vil vise sig at blive det bedste i økonomisk henseende. Enhver stillingtagen må bero på, hvordan man vurderer produktionsmulighederne et år fremover. Visse ting kan man dog regne sig til. Ved en sammenligning af pristilbudene viser det sig, at Englands-eksporten efter det valgte tilbud skal overstige ca. 130 000 tons, inden det hjembringer flere penge end den generelle 15 pct.s forhøjelse. På den anden side vil en »præmie« på 28 pct. virke som en kraftig opfordring til at forøge produktionen, hvilket man er interesseret i såvel fra engelsk som fra dansk side.

Det afgørende er til syvende og sidst dog produktionsmulighederne og deres udnyttelse, men det er også en ligning med adskillige ubekendte. Man kender end ikke fodringsgrundlaget, men må regne med, at det bliver ringere end i fjor, i hvert fald hvad kornbeholdningerne angår. Spørgsmålet er, om det, der i så henseende kommer til at mangle, kan opvejes af en bedre foderudnyttelse og en større anvendelse af grovfodermidler i de tusinder af bedrifter landet over, eller — sagt på en anden måde — om præmien på de 28 pct. i større udstrækning end hidtil kan skabe interesse for og forståelse af rationel fodring også i svinestalden.

Dette og andre spørgsmål i forbindelse med svinenes fodring vil vi i det følgende søge belyst ved udtalelser, dels fra en specielt fodringskyndig og dels fra nogle praktiske landmænd, der i deres

bedrift har vist, at der kan nås langt, når man derhjemme forstår at drage nytte af den vejledning, som forsøgene og indvundne erfaringer giver.

Og så er spørgsmålet endda ikke alene, hvor meget grovfoder det er muligt at anvende i stedet for korn. For den erfarne svineopdrætter betyder det nok så meget, at fodringen tilrettelægges således, at han får den mest effektive anvendelse og udnyttelse af samtlige forhåndenværende fodermidler, det være sig mælk, korn, grovfoder og andre foderemner, der kan anvendes. Og det gælder også sådanne, hvis virkning i hovedsagen er begrænset til at fremme udnyttelsen af det samlede foder, f. eks. særligt proteinrige fodermidler, vitamin- og mineralstoffer o. lign.

Inden vi går videre må vi først prøve at klargøre os, om der er baggrund for en baconproduktion af en sådan størrelse, at Englands-eksporten kan bringes op over de ca. 130 000 tons, der skal nås, inden fordelene melder sig.

En væsentlig forudsætning er soholdets størrelse. Kan det producere det antal smågrise, der er nødvendigt for i tidsrummet indtil 30. september 1952 at nå op på en baconeksport til England af mindst den nævnte størrelse? Selv efter den kraftige reduktion af svinebestanden i årets første halvdel må soantallet ved de senere tællinger siges at kunne tilfredsstille dette krav. I slutningen af 1949 var der ialt 344 000 søer, i november i år ca. 354 000 stkr. Baconproduktionen muliggjorde i 1950 en eksport til England på ca. 144 000 tons, og alt tyder på, at tallet for 1951 vil blive endda lidt større. Avlsmæssigt skulle der altså ikke være noget til hinder for en eksport af tilsvarende størrelse i det kommende år.

Værre vil det nok komme til at stille sig med kornfoderet. Ifølge opgørelse skulle der i 1949—50 have været ca. 44 mill. afgrødeenheder til rådighed, dels fra avl og dels fra import. Det tilsvarende tal for 1950—51 opgives til ca. 41 mill. afgrødeenheder. Trods nedgangen i kornmængden fra 1949—50 til 1950—51 har baconproduktionen dog holdt sig uændret eller endog været lidt stigende i det sidstnævnte år.

Da høsten i 1951 såvel som den forventede kornimport antagelig vil vise sig mindre end i det foregående år, må man i det kommende regne med en produktionsnedgang, hvis ikke den opvejes af en bedre foderudnyttelse.

Selv om man kendte de virkelige tal for kornhøst og kornimport, ville man alligevel ikke kunne anslå produktionens størrelse med blot nogenlunde sikkerhed, dels fordi der sker en udjævning mellem tilgang fra høst og import og forbruget over en årrække, og dels fordi ingen kan vide, hvor landmanden ser sin største fordel ved at anvende kornet.

Det aktuelle spørgsmål er i dag: Hvor meget af kornet til et slagterisvin kan man erstatte af grovfoder — eller hvor mange flere slagterisvin kan produceres pr. 100 tdr. korn, når alle fornuftige muligheder for grovfoderanvendelse udnyttes, og hvor langt har man i praksis muligheder for at komme m. h. t. det samlede foders rationelle tilpasning.

Hvad den fodringskyndige mener.

Vi spørger forsøgsleder *Fr. Haagen Petersen*, Forsøgslaboratoriet:

Hvordan bedømmer De mulighederne for at spare på kornet i svinenes foder?

Der er slet ingen tvivl om, at mange landmænd i større udstrækning end hidtil kan ombytte korn med grovfoder og derved øge mulighederne for at opretholde flæskeproduktionen på et ønskeligt niveau. Søerne kan måske ikke med fordel omsætte større mængder grovfoder. Det er slagterisvinene, nærmere betegnet grise, der vejer fra ca. 20 til 95—100 kg, man skal have opmærksomheden rettet imod.

Hvad bruges der af korn pr. slagterisvin i almindelig praksis?

Ifølge Landøkonomisk Driftsbureaus regnskaber er det samlede foderforbrug pr. slagterisvin — regnet for perioden 20—90 kg — 340—350 f. e. Heraf udgør mælk og valle knapt 20 pct. og grovfoder ca. 10 pct. Kornforbruget, ca. 70 pct. af grisens samlede foder, bliver herefter 2¹/₄—2¹/₂ td. Dette tal svarer sikkert helt godt til gennemsnitsforbruget i praksis, men det dækker over store variationer.

Hvor langt kan man komme ned med kornforbruget under særlig gunstige forhold?

Det afhænger i høj grad af forholdene og grovfoderets art. Resultaterne fra Forsøgslaboratoriets praktiske svinefodringsforsøg, gennemsnit for de sidste år, viser følgende:

	Intet grovfoder	Grovfoder i form af		
		kogte Kartoffler	sukkerroer	foder-sukkerroer
kg korn pr. gris i perioden 20—90 kg . .	195	90	120	140

Hvad er hemmeligheden ved, at man kan klare sig med så lidt korn?

At foderets indhold af de stoffer (protein, mineralsalte og vitaminer), der betinger dyrenes sundhed og foderets udnyttelse, er reguleret efter dyrenes behov. At dagsrationens størrelse afpasses nøje efter dyrenes vækstevne under de givne forhold, samt at staldforholdene (isolation og ventilation) er nogenlunde i orden.

Hvilke grovfoderemner bør man vælge?

I indeværende høst står de grovfoderemner, der er til rådighed, for så vidt de er egnede som kornbesparende foder. På længere sigt må man indstille sig på at udnytte de muligheder, som en forsvarlig driftsplan indebærer. I denne forbindelse er der grund til at understrege betydningen af, at der, uanset årstiden, er egnet grovfoder til rådighed. Hvor der disponeres over såvel kartofler som tørstofrige bederoer, må bederoerne bruges fra efteråret og i den første del af vinteren, kartoflerne i forårstiden og i sommermånederne. Græs og grøntfoder, roetop og sukkerroeffald kan ikke komme i betragtning som egentligt kornbesparende foder.

Hvor langt tror De, man i almindelig praksis kan komme ned med kornforbruget pr. slagterisvin, uden at det går ud over fodringens økonomi?

20—25 pct. af foderet i grovfoder, d. v. s. 10—15 pct. mere grovfoder end hidtil anvendt for landet som helhed, vil være et passende og ikke uopnåeligt mål at sætte sig. Det vil svare til en besparelse på ca. 40 kg korn pr. slagterisvin, og det vil være ensbetydende med, at man for praksis som helhed kommer ned på et kornforbrug på ca. 2 tdr. pr. slagterisvin. Hertil kommer så de besparelser såvel i korn som i andet foder, som en mere rationel fodring og forbedrede staldforhold evt. kan give anledning til. Også på dette område er der store muligheder. Om de kan udnyttes med kort varsel er dog tvivlsomt.

Hvad kan der nås i praksis.

Man er tilbøjelig til at sige, at resultater fra svineforsøgsstationer o. lign. steder kan være meget gode til orientering, men at de er uopnåelige under forhold, som gælder i almindelige landbrug. Hvor

meget rigtigt der end kan være heri, så må det erkendes, at der findes landmænd overalt, der kommer forsøgsstationernes resultater nærmere, end man er tilbøjelig til at tro.

Vi har bedt nogle erfarne svineopdrættere om at sige lidt om, hvordan de bærer sig ad med at opnå den store produktion med et forholdsvis lille foderforbrug, kort sagt: Hvad de mener er årsagerne til, at arbejdet lykkes så godt for dem, som tilfældet er.

Vi henvender os først til gårdejer *Poul Caspersen*, Skibby. Han har en ejendom på 18 tdr. land god jord. Besætningen består af 2 heste, 8 malkekøer, 6—7 kalve og ungvæg samt en svinebesætning på 5 søer og 60—70 svin i alle størrelser. Der blev sidste år leveret ca. 100 svin til slagteriet. Svinene får imidlertid ikke alt, hvad der avles på gården. Køerne havde en gennemsnitsydelse på 232 kg smør.

Tilpasningen af avl og omsætning.

Hvordan bærer De Dem ad med at producere så mange svin, når der tillige er så stort kvæghold?

Jo, jeg søger at producere så mange f. e. og så meget protein som muligt på marken, så bliver der også noget tilovers til svinene. På grundlag af mit ret udførlige driftsregnskab opstiller jeg hvert år både en produktionsplan for husdyrbruget og en driftsplan for markbruget, og de reguleres, indtil de stemmer overens. Lad mig her indskyde, at et gennemført driftsregnskab er af uvurderlig betydning, når man skal tilrettelægge sin bedrift fremover. Uden et sådant handler vi jo faktisk i blinde.

Det, det gælder om, er, at det hjemmeavlede foder, suppleret med indkøbte fodermidler, som det kan betale sig at anvende, netop passer såvel i mængde som i sammensætning for den produktion, det skal anvendes til. Og så bør jeg måske føje til, at erfaringerne har lært mig betydningen af, at foderet indeholder — eller tilføres — de nødvendige »småting« som protein, mineralstoffer, vitaminer o. lign.

De har omlagt Deres planteproduktion?

Omlagt er nu så stærkt et udtryk, men ved krigens begyndelse hed det sig, at vi skulle ind på at avle også kraftfoderet

selv. Derfor ændrede jeg min markplan, kornarealet begrænsedes, vi fik flere tørstofrige roer og et større areal med bælgplanterige græsmarksafgrøder. Der blev altså mere og bedre høg, og til ensilagen byggede jeg straks 3 siloer.

Hvad betød ændringen produktionsmæssigt?

Den gav en merproduktion på 15 000 f. e. og 1200 kg protein. Derfor kunne jeg opretholde uforandret husdyrproduktion trods mangel på oliekgær og korn under hele krigen.

Der blev også noget tilovers til svineholdet?

Ja, de beskedne kornmængder blev efterhånden suppleret med stigende grovfodermængder. Staldforholdene var imidlertid ikke gode nok. Det store sukkerroefoder medførte, at vægge og loft kom til at drive af fugt, og det havde sygdom og utrivelighed til følge. Først da der blev rigtigt isoleret og ventileret, gik det, som det skulle. Men ikke nok med det. Der kom adskillige andre problemer, som man først nu bagefter rigtigt forstår.

De tænker her på —?

Fodringen. Vi var tidligere vant til at fodre med korn og skummetmælk, der stort set indeholdt alt, hvad svinene behøvede til deres vækst.

Da nu fodersammensætningen ændredes, skete der også andre ting. Når korn erstattes af roer, bliver der mindre af protein og fosfor, og også visse vitaminer kommer i underskud. Disse ting måtte suppleres op ved særlige tilskud, og først da jeg kom efter det, fik jeg et tilfredsstillende resultat.

Hvordan er den foderplan, De benytter?

Fedesvinene får 1—1 $\frac{1}{4}$ kg korn pr. dyr og dag i gennemsnit for hele fedningsperioden, samt så mange sukkerroer de vil æde. Da vi kun får 50 pct. skummetmælk fra mejeriet, kan der ikke blive mælk til andre end smågrisene. Proteinets suppleres op med en blanding af kød-benmel, sojaskrå og tørmælk med $\frac{1}{3}$ af hver. Dog er tørmælken nu blevet for dyr, og jeg vil prøve at klare mig foruden. Søer og smågrise får desuden et lille tilskud af sildemel. Det har vist sig meget gavnligt.

De nævnte før noget om de nødvendige »småting«.

Ja, mineralstofferne og den slags, som vi praktikere tager alt for lidt hensyn til, til trods for, at de — sammen med andre ting — spiller en langt større rolle for dyrenes sundhedstilstand, trivsel og foderforbrug, end vi tænker på.

Lad mig som eksempel nævne mine smågrise. Det viste sig, at efterårsgrisene ikke var så gode som forårsgrisene, stik imod, hvad der er almindeligt og rimeligt, og det endda til trods for, at søerne gik på en dejlig kløvermark sommeren igennem. Ved at deltage i et fodringskursus fik jeg imidlertid opklaret, at årsagen måtte være fosformangel. Jeg havde ikke tænkt på, at kløver er fosforfattig — altså blot et eksempel på, hvad de små ting betyder. Forårsgrisene var derimod gode nok, fordi søerne vinteren igennem fik temmelig nøje det tilskud, som er nødvendigt for at give foderet det rigtige indhold.

Af mineralstoffer bruger jeg en blanding af 50 pct. kridt, 40 pct. dikalciumfosfat og 10 pct. salt. Vitaminbehovet dækkes for smågrisenes vedkommende ved tilskud af tran, de større får ensilage om vinteren og grønfoder om sommeren.

Hvordan ligger det med foderforbruget?

Mit regnskab er opgjort således, at det viser foderforbruget pr. kg tilvækst for fedesvinene, men heri er inkluderet såvel søernes som smågrisenes foderforbrug. I 1948—49 brugtes 3,84 f. e. pr. kg tilvækst. Heraf var 25 pct. sukkerroer. I 1949—50 steg det til 4,60 f. e., men det skyldtes særlige forhold. Det var i de billige kartoflers tid. Jeg købte mange og kogte dem. Grovfoderforbruget sattes op til 35 pct., og samtidig lod jeg grisene blive større end ellers, 115—120 kg lev. vægt ved leveringen. Det gav en bedre udnyttelse af kartoflerne, men også kornforbruget blev større end ellers, nemlig 2,70 kg pr. kg tilvækst i stedet for 2,30—2,50 kg, som er det normale, når jeg bruger 25 pct. sukkerroer. Omregnet pr. slagterisvin i perioden 20—90 kg bliver det godt 150 kg korn. I 1950—51 var foderforbruget 4,00 f. e. pr. kg tilvækst med ca. 25 pct. grovfoder.

Kan De med fordel øge grovfoderforbruget?

Nej, det tror jeg ikke. Så skal der i hvert fald blive mulighed for at lade svinene blive større end nu. Det er jo i den ende, de store grovfodermængder kan omsættes.

Fremgår det af Deres regnskaber, hvad mere rationel fodring har betydet, altså hvor mange flere svin, der er produceret på den samme fodermængde som anvendt for år tilbage?

Nej, men det kan heller ikke sammenlignes på grund af forskydning i fodersammensætningen. Der er imidlertid nu en større husdyrproduktion pr. arealenhed, og det er en fordel, fordi vi har den fulde fortjeneste på de foderenheder, vi selv avler, blot de omsættes rigtigt. Af mine regnskaber kan jeg derimod se, hvad en afbalanceret produktions- og driftsplan med harmoni mellem de enkelte driftsgrene har betydet, og det er for mig det væsentlige.

I de mindre og mellemstore brug må vi sætte ind på avl af produkter, der kan »sælges« gennem stalden. Vi skal vel også mekanisere for at lette arbejdet, men jeg tror, at vi på denne brugsstørrelse med større fordel kan sætte ind på forbedring af vore stalde. De trænger til det.

Har De et godt råd til slut?

Egentlig ikke, men den tanke strejfer mig, om ikke vi kunne spare vore anstrengelser med at lede efter korn i øst og vest og også spare de dollars, det koster. Vor hjemlige kornavl ligger jo på godt 40 mill. tons, og der kan vel næppe importeres mere end 10 pct. heraf som supplement. Hvad om der blev brugt en brøkdel af de penge til at hjælpe landmændene til en mere rationel fodring, både af kvæg og svin, og få en bedre tilpasning mellem det, marken kan yde og husdyrholdet omsætte. Man kan vel nok ikke i løbet af et år få 10 pct. større produktion af det samme foder, men ved ændringer i min egen bedrift har jeg erfaret, at der kan nås langt i så henseende. Og en sådan foranstaltning har den store fordel i modsætning til kornet, at den får varig værdi. Man taler om nødvendigheden af at importere 600 000 tons korn = 600 mill. f. e. à ca. 75 øre for at opretholde produktionen. Det bliver til mange penge.

En stor del af dette korn kan spares gennem mere rationel fodring. For hver gang 1 f. e. korn erstattes af 1 f. e. grovfoder til f. eks. 25 øre spares 50 øre. Også det kan give anseelige beløb. Der er nemlig langt igen, før alle muligheder er udnyttet m. h. t. at udvide grovfoderavlen, både gennem udbytteforøgelse og omlægning. Der er hundreder af millioner at hente her.

Og så har jeg måske alligevel et råd — eller snarere en henstilling. Vi må i højere grad end hidtil sætte os grundigt ind i det, vi arbejder med. Vi har gode fagbøger og tidsskrifter, og der holdes kursus for de unge, men vi ældre må også følge med. Ellers får konsulenternes hjælp og gode råd for ringe virkning. Det er nu min erfaring.

* * *

Vi drøfter problemerne med en svineopdrætter, som har gjort hele turen med — lige fra dengang, da svinefodring alene var et spørgsmål om korn og mælk, til nu, hvor det tillige drejer sig om sukkerroer, kartofler, proteintilskud, vitaminer og mineralstoffer med dertil hørende beregninger.

Gårdejer *Jens Nielsen*, Bækketofte, St. Heddinge, har ikke alene en i forhold til gårdens størrelse stor svinebesætning. Der er også en stor og meget højtydende kvægbesætning, og der har alle dage været en meget god harmoni mellem disse to besætningsgrene på dette sted. Her risikerer køerne ikke at blive solgt, fordi olie-kagerne i en periode har været lidt for dyre i forhold til smørret, og der har altid stået en stor svinebesætning på Bækketofte, også — ja, måske navnlig — i perioder, hvor andre i et øjeblik stemning har sendt deres søer til slagteriet.

Soholdets grundlæggende betydning.

De har gennem adskillige år købt korn, undertiden dyrt korn, for at kunne opretholde det store svinehold. Derfor kom De vel også tidligt ind på at spare på kornet ved at bruge mest muligt grovfoder?

Ja, oprindeligt var det jo kun søerne, der fik grovfoder. Gennem mange år har vi haft et stort, undertiden meget stort sohold, fordi det interesserer mig. Vi beholder så det antal smågrise til fedning, som vi har plads og foder til, og resten sælges.

De, der blev fedet, fik i begyndelsen udelukkende korn og mælk. Kornet var jo som regel billigt dengang. Efterhånden kom så de tørstofrige roer frem, og vi begyndte så småt at bruge dem også til fedesvinene. Krigen og afspærringen gjorde det nødvendigt at sætte grovfoderforbruget yderligere op for at »strække« kornet, men det skete uden større vanskeligheder her, idet overgangen blev mere jævn end mange andre steder.

De anser det for en fordel at opdrætte svinene selv?

Ja, ubetinget. Nu skyldes det måske i nogen grad, at svineopdræt altid har haft min store interesse, og at det er lykkedes ganske godt, men også i al almindelighed tror jeg, det har gyldighed, når de rette betingelser er til stede.

Det er af grundlæggende betydning for flæskeproduktionens økonomi, at man har sunde og trivelige grise at fodre på. Ved at sikre sig det bedst mulige avlsmateriale og give det den rigtige behandling har man mulighed for at sikre sig smågrise, som er ensartede og af den rigtige fedningstype. Dertil kommer som noget meget vigtigt, at man ikke er så udsat for indslæbning af sygdomme, som tilfældet er ved tilfældigt opkøb og indsætning af smågrise.

Hvad har De især lagt vægt på ved soholdet?

Som nævnt først og fremmest at have det rigtige avlsmateriale, men et godt resultat opnås kun, når de gode arvelige anlæg udnyttes gennem den rigtige fodring og pasning. Det er min erfaring, at goldsøerne skal gå ude så meget som muligt. Det giver dem modstandskraft, og denne modstandskraft genfindes hos afkommet. Det betyder meget også i fedestalden, både sundhedsmæssigt og fodringsmæssigt.

De sagde, at goldsøerne skulle gå ude så meget som muligt.

Ja, både sommer og vinter, men der skal være mulighed for, at de kan gå i hus, når det passer dem. Vi går endda så vidt, at vi altid fodrer dem udendørs. Det hænder, at sneen først skal fjernes fra trugene, men søerne har godt af dette friluftsliv, og afkommet får en god start.

Hvordan ser søernes »spiseseddel« ud?

Goldsøerne får 1—1½ kg kraftfoder om dagen med et indhold af 100 g protein samt de sukkerroer, de vil æde. Dertil får de lidt valle. Sukkerroerne gives hele — forøvrigt også til fedesvinene. Dertil får de noget roetop-ensilage som en slags vitaminfoder samt et lille mineralstoftilskud. Henimod farings-tiden øges kraftfodermængden såvel som mælkemængden ganske langsomt. De bratte overgange må altid undgås.

Under diegivningen afpasses kraftfoderet nøje efter antallet af smågrise. Mælkemængden reguleres efter dens pris og suppleres med sildemel eller kød-benmel i det omfang, det er nødvendigt. Og så må man naturligvis også være på vagt, hvis der viser sig tegn på hæmoglobinmangel eller andre svækkelsestegn. I det hele taget må man være meget agtpågivende over for den slags fænomener og handle hurtigt. Her gælder det, at hurtig hjælp er dobbelt hjælp, men lad mig dog føje til, at den slags mangelsygdomme vil være sjældent forekommende, hvis søerne i goldperioden er passet rigtigt og starter diegivningen med forsyningerne i orden.

Også når det gælder almindelige sygdomme, må der gribes hurtigt ind. Er de af smitsom art, kan de i et stort svinehold få uoverskuelige følger.

De søger jo også at forebygge på dette område.

Det er måske farestalden, De tænker på. Ja, jeg blev hurtigt klar over, at forudsætningen for et godt resultat af arbejdet er, at så lidt som muligt overlades til tilfældighederne. Faringen og den første tid derefter er det vanskeligste stadium. Derfor fik vi indrettet en speciel farestald, hvor der er ekstra godt isoleret og ventileret, og hvor der tillige er indrettet fyrringsanlæg, så der også i kolde perioder kan holdes en konstant temperatur. I disse år har vi dog ikke brændsel til at udnytte det. Det vigtigste i sundhedsmæssig henseende er måske, at stierne i denne farestald hyppigt renses og desinficeres.

Hvor mange grise regner De med opnår 20 kg vægten i gennemsnit pr. kuld?

Det ligger omkring 9.

Hvor langt er De kommet ned med kornforbruget til slagterisvinene?

Det er jeg ikke i stand til at give et nøjagtigt svar på, fordi vi ikke holder regnskab med, hvor stor en del af det samlede forbrug, der går til henholdsvis fedesvinene og søerne. Men vi bruger en temmelig enkel foderplan, nemlig 1 kg korn til hvert svin om dagen fra 20 kg vægten til leveringen. Hvis vi regner ca. 150 dage fra fravæning til levering, skulle det altså give omkring 1½ td. korn pr. slagterisvin.

Dertil får de lidt skummetmælk, afhængigt af, hvor meget der er til rådighed. Den manglende proteinmængde suppleres op med fiskemel til de mindste og kød-benmel til de noget større grise. Lidt ensilage og et beskedent tilskud af en mineralstofblanding sikrer væksten.

Og grovfoderet?

Det består som nævnt af sukkerroer, der gives hele, og så mange, de kan æde. Det er usædvanligt at give fedesvin hele sukkerroer, men det går ganske godt, når først de er vænnet til det. Dog hænder det, at der må en fastedag til, inden de fatter meningen med sukkerroerne. Til gengæld er det siden hen ikke sjældent, at grisene viser en påfaldende ligegyldighed over for kraftfoderet, når de bagefter får det.

Kan De udvide grovfoderbruget yderligere?

Det kan vel lade sig gøre, men næppe med fordel. Dels vil det forlænge fedningstiden, vedligeholdelsesfoderet vil dermed forøges, og dels vil foderforbruget pr. kg tilvækst stige uforholdsmæssigt. Økonomien vil uden tvivl blive forringet, da grovfoderet jo ikke er gratis. Og vi avler heller ikke mere, end der er brug for i bedriften som helhed.

Hvad har De særlig lagt vægt på i Deres svinehold for at få den store produktion og det lille foderforbrug specielt af korn?

Nu venter De vel nogle bemærkninger om rationel fodring af fedesvinene, for den er meget vigtig. Det skal jeg indrømme, men det er efter min mening ikke her, de største vanskeligheder ligger — under forudsætning af, at grisene er i orden,

når de sættes i fedestalden. Det er i hvert fald min erfaring, at det er igennem soholdet, de afgørende forudsætninger for svineholdets økonomi skal skabes.

I mit sohold har jeg først og fremmest lagt vægt på at have det bedste avlsmateriale og give det de gunstigst mulige vilkår. Jeg tænker her på staldforholdene — der skal altid være tørt i en svinestald. Fodermidlerne må være gode og sunde. Det er en stor misforståelse, at søerne kan leve af tilfældigt affald. Under alle omstændigheder er det for dyrt.

Både søernes og fedesvinenes foder skal være nøje afpasset i mængde og have det nødvendige indhold af både protein, mineralstoffer o. lign. Der skal ikke spares på ensilage og grønfoder. Goldsøerne må have adgang til at færdes ude så meget som muligt. Staldene skal hyppigt renses, kalkes og desinficeres. Det gælder ikke mindst farestaldene. Når disse ting gennemføres, vil sygdom og utrivelighed sjældent volde vanskeligheder. Et godt svinehold sammen med en højtydende kvægbesætning vil næsten altid være en god forretning.

Er Deres sidste bemærkning et råd til yngre kolleger?

Den kan i hvert fald være det, men så vil jeg gerne føje til, at den virkelige interesse skal være til stede, inden man tager fat. Og man skal sætte sig meget grundigt ind i alle de spørgsmål, der betyder noget i denne forbindelse, både praktiske og teoretiske. Ellers lykkes det ikke.

Det er altid klogt at huske på, at et rationelt svinehold ikke opbygges på svineheld. Der må andet og mere til. Det er mit indtryk, at der kan nås langt endnu med forbedring af vort svinehold, og jeg vil håbe, at de unge i højere grad vil interessere sig for denne betydningsfulde produktionsgren inden for landbruget.

Et ikke helt almindeligt svinehold.

Mens de andre to svineopdrættere i hovedsagen baserer deres svineproduktion på hjemmeavlede fodermidler, har propr. *E. Sonne-Andersen*, Snedkærsgaard, Fakse, tillige udnyttet nogle af de muligheder, der for enkelte landmænd kan ligge i anvendelse af affald fra industrielle virksomheder som møllerier o. lign. Der kan fås udmærket fodertilskud på denne måde, hvis der kan regnes med

nogenlunde konstante leverancer. Svinebesætningen på Snedkær-gaard er på ikke mindre end ca. 600 stkr., hvortil kommer det store sohold, der opretholder bestanden af fedesvin. Det minder om produktionsforholdene fra tredivernes begyndelse, men den drives sikkert mere rationelt, end tilfældet var dengang. Det er en stor svinebesætning for en gård med ca. 140 tdr. ld., megen frøavl og en kvægbesætning på ca. 30 malkekøer.

De anser det for grundlæggende at producere smågrisene selv?

Ja, i høj grad. Dels betyder det meget i sundhedsmæssig henseende, når man har en stor produktion af fedesvin — og dels er det jo også rart at kunne sælge en del smågrise, især i perioder med gode priser, men vel iøvrigt til enhver tid, for det er jo kun undtagelsesvis, at prisen på smågrise kommer under produktionsprisen, i hvert fald, når soholdet er i orden.

Er det ikke forbundet med vanskeligheder at fodre delvis med affald, der vel er ret uensartet i sammensætning?

Blot man går gradvis frem ved overgang fra det ene foderemne til det andet, er det ikke så galt, men det skal indrømmes, at det er vidt forskellige ting, vi i tidens løb har fået at supplere det hjemmeavlede foder med. Her spiller det jo en rolle, hvad der kan fås og til hvilken pris. For tiden får vi for en stor del tørrede sukkerroesnitte, til andre tider mølleri-affald, affald fra brødfabrikker og meget andet, men forskellen i foderværdi er egentlig ikke så stor, som man skulle tro. Variationerne er større, når det gælder indholdet af mineralstoffer og vitaminer.

Hvordan går det med at anvende grovfoder i forbindelse med disse særlige fodermidler?

Det lyder måske mærkeligt, men hvis der ikke kan købes kartofler til en skikkelig pris, er det minimalt, hvad fedesvinene får af grovfoder. Det er imidlertid rent driftsmæssige forhold, der spiller ind.

Vi har her 30 tdr. land med fabriksroer. Affald og topensilage fra dette areal passer netop til en besætning på 30 malkekøer + opdræt, og det er en besætningsstørrelse, som med de fornødne hjælpemidler kan passes af een mand. Da arealet

med fabriksroer således må opretholdes, kan der kun blive 5 tdr. ld. foderroer, når der foruden korn og græs skal være nogle tdr. ld. til frø og andre salgsafgrøder. Disse 5 tdr. ld. producerer netop, hvad heste og søer kan aftage af roer og ensilage.

Der bliver altså et stort grovfoder til søerne. Om sommeren går de på en god græsmark og får $\frac{1}{2}$ —1 kg korn + lidt valle eller mælk. Så snart grisene er taget fra, kommer søerne ud og bliver så vidt muligt ude til nogle få dage før faringen. Når det begynder at knibe med græsset om efteråret, får goldsøerne den roetop, de vil have. Først når frosten kommer, tages de ind.

I de tre måneder, hvor søerne holdes inde, får de dækket deres æggevide- og vitaminbehov ved hjælp af samme proteiblanding, som fedesvinene får.

Skummetmælken må være et problem, når der er så mange søer og svin i forhold til den producerede mælkemængde?

I sommerhalvåret kan vi her få den mængde skummetmælk, vi er interesseret i, d. v. s. hvad der bruges til søer med pattegrise samt fravænnede grise, til de vejer ca. 30 kg. Efter denne størrelse går der gradvis over til valle. Det er forbavsende, hvad de kan konsumere heraf — så meget, at de kan dække de 90—100 g protein, de skal bruge. Desværre er osteproduktionen i vort mejeri gået så langt ned på denne årstid, at der næsten ikke er valle at få. Vi må derfor gå over til at give proteintilskud på anden måde, f. eks. kød-benmel og sojaskrå til fedesvinene og fiskemel til søerne.

Hvordan ligger det med foderforbruget?

Når vi regner med 65 kg sl. vægt, svarende til ca. 90 kg lev. vægt, ligger det på 4,00—4,30 f. e. pr. kg lev. tilvækst, når foderet til såvel søer som smågrise medregnes.

Den fodring, De praktiserer, må være mere indviklet end svinefodring i almindelighed. Der kan jo ikke bruges standardplaner?

Både ja og nej. Hovedfoderet reguleres og varieres på ganske sædvanlig måde. Det væsentlige er faktisk gennem den

daglige fodring at forhindre, at svinene kommer ud for det, vi forstår ved mangelsygdomme. Her ligger vanskelighederne i de fleste svinehold efter min mening. En alsidig sammensætning af fodermidlerne vil i sig selv yde en vis betryggelse. Den vil i hvert fald øge chancerne for, at dyrene får de flest mulige af de særlige stoffer, de har brug for, men det giver ingen sikkerhed for, at mængderne er passende til opnåelse af normal fosterudvikling og vækst.

Nu er vi ved at komme ind på det mere teoretiske i fodringen.

Jeg ved, at der stadig er nogen, der mener, at det er »teori« at tænke i protein, vitaminer og mineralstoffer, når det gælder svinenes fodring — inden så længe skal vi måske også beskæftige os med hormoner. Det er imidlertid en vildfarelse, som vi må frigøre os for, hvis vi skal udnytte de praktiske muligheder, der ligger.

For at svinene kan vokse, må deres proteinbehov være dækket, og det skal ske ved en alsidig sammensat proteinblanding, der kan bestå af det efterhånden for dyre skummetmælkspulver, affedt fiskemel eller sildemel, blodmel, sojaskrå samt kød-benmel. Denne tilskudsblending er tilsat vitamin- og mineralstoffer, hvis tilstedeværelse i foderet skal sikre normal vækst og dermed den mest effektive udnyttelse af det samlede foder.

Tilskudsblandingen giver vi altid separat, idet man derved har en vis sikkerhed for, at hvert hold, ja, næsten hver gris, får sin ration. Hvis det blandes i det øvrige foder, får de mest grådige for meget, og de andre for lidt.

Hvordan dækkes vitaminbehovet?

For søernes vedkommende om sommeren gennem græsset, om vinteren gennem ensilagen, evt. ved et ekstra tilskud af A- og D-vitamin. Vi har endvidere begyndt at anvende fiskeensilage. Den er vi meget glad for, og dens gode virkning skyldes sikkert dens indhold af B-vitamin, der ikke kan fås på anden måde.

Om vinteren gives fiskeensilagen til de drægtige søer og

iøvrigt til de søer, der ligger med grise. De fravænnede grise får et lille tilskud deraf indtil 30 kg vægten, og det viser sig, at de kan klare sig uden i resten af vækstperioden.

For fedesvinenes vedkommende dækker A-vitaminbehovet om sommeren af grøn lucerne, om efteråret af roetop og i resten af året af ensilage.

Hvilke foranstaltninger mener De, der hurtigst fører til en forøget flæskeproduktion med de begrænsede fodermidler og -mængder, der er til rådighed?

Et stort forbrug af grovfoder er en meget væsentlig forudsætning, men det må kombineres med det nøjagtige tilskud af alle de stoffer, der sikrer dyrenes sundhedstilstand og dermed den mest økonomiske omsætning af foderet. Og så må der være gode staldforhold. Mange stalde er alt for dårligt egnede til anvendelse af grovfoder i store mængder.

Til syvende og sidst er den bedste foranstaltning måske at få vakt interessen for svineholdet, ikke mindst hos de unge. Sker det, vil alle de øvrige mangler antagelig ret hurtigt blive afhjulpet.

Ser man på forskellen i foderforbrug under gode forhold, f. eks. på vore forsøgsstationer og i mange landbrug landet over, så er der ingen tvivl om, at der med små midler kan opnås langt bedre foderudnyttelse, end tilfældet er nu. Der er fremdeles landmænd, der regner med 3 tdr. korn pr. gris, andre bruger kun det halve, når der anvendes grovfoder og alt andet er i orden. Der findes alle overgange herimellem, og vi har virkelig muligheder for på grundlag af det foder, vi i øjeblikket råder over, at producere mange flere slagterisvin, end vi gør.

Givet er det i hvert fald, at med en kornpris på 70 kr. eller mere pr. 100 kg, så må vort foderforbrug ikke ligge ret meget over forsøgstallene, hvis der skal blive større fortjeneste, end overskudet fra slagteriet. Og det er for lidt efter det nuværende prisniveau.

Der er ingen tvivl om, at vi både kan og må forøge såvel produktion som eksport, men der er en ting, der undrer mig,

nemlig at hjemmemarkedet aftager ca. 40 pct. af produktionen. Ganske vist er heri medregnet den del, der af fabrikkerne oparbejdes til konserver o. lign. og eksporteres, men alligevel 30 000 svin om ugen er meget i en tid, hvor vi er i bekneb for fremmed valuta.

* * *

En fodringsekspert og tre landmænd har udtalt sig om svinefodring og svinehold.

Kvintessensen af deres oplysninger med henblik på den øjeblikkelige situation er, at grovfoderforbruget som gennemsnit for samtlige danske landbrug næppe udgør mere end ca. 10 pct. af slagterisvinenes samlede foder. Det tilsvarende kornforbrug kan regnes til ca. $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{2}$ td. korn, men tallene dækker over store variationer.

Ved fodring med store grovfodermængder kan kornforbruget på vore svineforsøgsstationer begrænses til 120—140 kg pr. slagterisvin, ved fodring med kogte kartofler endog til 90 kg.

De tre erfarne svineavlere, der har fortalt om deres svinehold og den fodring, de anvender, ligger gennemgående med et kornforbrug på ca. $1\frac{1}{2}$ td. pr. slagterisvin ved stort grovfoderforbrug, gode staldforhold og en rationel fodring — med hensyntagen også til de »små ting«. De har vist, at resultaterne fra forsøgsstationerne ikke er noget for praksis fjernt og uopnåeligt.

Der skulle altså foreligge virkelige muligheder for en forøgelse af produktionen alene gennem en mere rationel fodring i de mange svinehold landet over, selv uden at der bliver mere korn til rådighed end i fjor.

Det er under denne synsvinkel og i tillid til, at disse muligheder udnyttes, at der bør kunne svares ja til spørgsmålet: Valgtes det mest fordelagtige bacon-pristilbud.

C. A. K.